

Küresel Salgın Sürecinin İşletmelerin Karlılığı Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma

Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ

Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Erzurum.

fatihcoskun.ertas@atauni.edu.tr, www.orcid.org/0000-0002-2632-9694

Öğr. Gör. Nagihan KANTARCI

Kayseri Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Kayseri.

nkantarci@kayseri.edu.tr, www.orcid.org/0000-0001-9586-8360

Öz

Uluslararası standartlar, 2000'li yıllarda Amerika'da yaşanan şirket skandalları ile gelişmiştir. Skandallar, Amerika'da etkili olan ulusal muhasebe sisteminin yetersiz olduğunu göstermiştir ve Uluslararası Muhasebe Standartlarının oluşturulmasını gerekli kılmıştır. Ülkelerin farklı muhasebe sistemleri kullanıyor olması uluslararası işletmelerin finansal tablolarında farklılıklara yol açabilmektedir. Bu farklılıklar, Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) benimsenmesiyle en aza indirilmiştir. Ülkemizde de standartların benimsenmesi kullanılan sistemler arasında farklılıklar doğurmuştur. Son dönemde yaşanan COVID-19 pandemisi pek çok işletmeyi etkilemiştir. Pandemi dönemlerinde alınan tedbirler özellikle gıda sektöründeki işletmelerin performanslarını etkilemiştir. Bu çalışmada, gıda sektöründeki işletmelerin Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) uygulamalarının karlılık oranları üzerindeki etkileri özellikle pandemi öncesi ve sonrası dönemlerde araştırılmıştır. Bu bağlamda Kamuyu Aydınlatma Platformunda (KAP) verilerine ulaşılan gıda sektöründeki iki işletmenin 2019-2020 yılı Vergi Usul Kanunu (VUK)'na ve TMS/TFRS'ye göre karlılık oranları hesaplanmıştır. Sonuçları SPSS programı kutu grafiğinde incelenmiştir. Pandemi döneminin işletmelerin karlılık oranları üzerindeki etkisinin aynı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: TMS/TFRS, COVID-19, Karlılık Oranları, SPSS Kutu Grafiği.

Makale Gönderme Tarihi: 06. 04. 2022

Makale Kabul Tarihi: 11. 05. 2022

Önerilen Atıf:

Ertas, F. C., Kantarci, N. (2022). Küresel Salgın Sürecinin İşletmelerin Karlılığı Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma, *İşletme Akademisi Dergisi*, 3 (2):126-144.

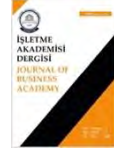

Journal of Business Academy

2022, 3 (2): 126-144

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1024](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1024)

Dergi web sayfası: www.isakder.org

A Research on the Impact of the Global Epidemic Process on the Profitability of Businesses

Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ

Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum.

fatihcoskun.ertas@atauni.edu.tr, www.orcid.org/0000-0002-2632-9694

Nağihan KANTARCI

Kayseri University, Social Sciences Vocational School, Kayseri.

nkantarci@kayseri.edu.tr, www.orcid.org/0000-0001-9586-8360

Abstract

International standards have developed with the company scandals in America in the 2000s. Scandals showed that the effective national accounting system in America was insufficient and necessitated the establishment of International Accounting Standards. The fact that countries use different accounting systems can cause differences in the financial statements of international businesses. These differences are minimized by the adoption of International Accounting Standards (IAS) and International Financial Reporting Standards (IFRS). Adoption of standards in our country has created differences between the systems used. The recent COVID-19 pandemic has affected many businesses. The measures taken during pandemic periods have affected the performance of businesses in the food sector. In this study, the effects of Turkish Accounting Standards (TAS)/Turkish Financial Reporting Standards (TFRS) applications on the profitability rates of businesses in the food sector were investigated especially in the pre-pandemic and post-pandemic periods. In this context, the profitability ratios of two businesses in the food sector, whose data were accessed on the Public Disclosure Platform (PDP), were calculated through the financial statements prepared in accordance with the Tax Procedure Law (TPL) and TMS/TFRS for the year 2019-2020. The results were analyzed in the SPSS program boxplot. It has been found that the effect of the pandemic period on the profitability rates of the businesses is not the same.

Keywords: TAS/TFRS, COVID-19, Profitability Ratios, SPSS Boxplot.

Received: 06. 04. 2022

Accepted: 11. 05. 2022

Suggested Citation:

Ertas, F. C., Kantarci, N. (2022). A Research on the Impact of the Global Epidemic Process on the Profitability of Businesses, *Journal of Business Academy*, 3 (2):126-144.

1. GİRİŞ

Dünyada etkisi büyük bir şekilde yaşanan olaylar finansal piyasalarda ve muhasebe sistemlerinde değişimlere yol açabilmektedir. 2000’li yıllarda yaşanan şirket skandalları ve son dönemdeki COVID-19 pandemisi dünyadaki pek çok şirketi çok büyük derecede etkilemiştir.

Dünyada Uluslararası Muhasebe Standartlarının yayılmasının nedenlerinden birisi 2000’li yıllarda yaşanan şirket skandallarıdır. “ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (US GAAP)”, hem Amerika’da hem de gelişmekte olan ülkelerde muhasebe standartları açısından önemli bir yere sahipti. Yaşanan şirket skandalları, US GAAP’ın önemini yitirmesine neden olmuştur. Mevcut muhasebe sisteminin yetersiz olduğunun anlaşılması ile Uluslararası Muhasebe Standartlarının oluşturulmasına ve geliştirilmesine yol açmıştır. UMS/UFRS’ler ülkemizde de Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları olarak gelişmelere paralel bir şekilde uygulanmıştır. TMS/IFRS ile mevcut sistem olan VUK’a göre hazırlanan finansal tablolar arasında farklılıklar meydana gelmiştir. Bu farklılıklar, iktisadi kıymetlerin değerlendirme ölçülerinde meydana gelen yeniliklerden kaynaklanmaktadır. Bu iktisadi kıymetlerdeki değişimler finansal oranlar üzerinde de etkisini göstermektedir.

Yeni tip koronavirus 2019 yılı sonunda ilk vakanın görülmesiyle başlamış ve çok hızlı bir şekilde tüm dünyada etkisini artırarak göstermiştir. COVID-19 pandemisi sosyal ve ekonomik hayatı olumsuz etkilemiştir. Olumsuzluklardan büyük çapta ülkeler etkilenirken mikro düzeyde de işletmeler etkilenmiştir. Üretim hacmini küçülten, faaliyetini sonlandıran işletmeler olmuştur. Fakat bazı sektördeki işletmeler beklenenin aksine performanslarını artırmıştır. Özellikle gıda ve içecek sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin satışlarında, karlarında büyük artışlar yaşanmıştır.

Bu çalışmada, TMS/IFRS uygulamalarının karlılık oranları üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Özellikle pandemi öncesi ve sonrası yıllar baz alınmıştır. Bu yılların çalışmada kullanılmasının amacı, etkinin o özel dönemlerdeki durumunu grafik yardımlarıyla incelemektir. Pandemi döneminden en çok etkilenen sektör, gıda ve içecek sektörüdür. Bu etki işletmelerin karlılıkları üzerinde aynı değildir. Bu çalışma, bu etkinin aynı olmadığını grafik yardımıyla açıklamayı amaçlamaktadır. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında öncelikle VUK ve TMS/IFRS değerlendirme ölçülerine yer verilmiştir. Ardından literatürde yer alan çalışmalara kısaca değinilmiştir. Son olarak analiz, bulgular ve sonuç bölümü yer almaktadır.

2. VERGİ USUL KANUNU ve TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI/TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ

TMS/IFRS’lerin uygulanmasıyla birlikte iktisadi kıymetlerin değerlendirme ölçülerinde değişiklikler yapılmıştır. Bu değerlendirme ölçüleri ile iktisadi kıymetlerin değerlerinin saptanmasında farklılıklar oluşabilmektedir. Bu farklılıklar da finansal oranların sonuçlarını etkilemektedir. Hem VUK hem de TMS/IFRS değerlendirme ölçülerinin kısaca açıklamalarına yer verilmesinin benzerlik ve farklılıkların görülebilmesi adına önem arz etmektedir. Bu bölümde, VUK ve TMS/IFRS açısından değerlendirme ve ölçümleme kavramları açıklandıktan sonra öncelikle VUK’ta kullanılan değerlendirme ölçülerine daha sonra TMS/IFRS’ye göre ölçüm esaslarına yer verilmiştir.

“VUK’un 258.maddesinde değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespiti” olarak tanımlanmıştır.

Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve bölüm 6’da ölçüm ve ölçüm esaslarına yer verilmiştir. Ölçümle ilgili Kavramsal Çerçeve paragraf 6.1’de yer alan açıklama şöyledir: “Finansal tablolarda yer alan unsurların parasal olarak ölçülmesi gerekmektedir. Ölçüm esası, bir kalemin ölçülen tanımlanmış bir özelliğidir, örneğin, tarihi maliyet, gerçeğe uygun değer ya

da ifa değeri. Bir varlık veya yükümlülüğe bir ölçüm esasının uygulanması, söz konusu varlık veya yükümlülüğe ve bunlarla ilgili gelir ve giderlere ilişkin bir ölçüm ortaya çıkarır.” Finansal bilginin niteliksel özellikleri ve maliyet kısıtının değerlendirilmesinden dolayı her bir varlık, yükümlülük, gelir ve giderler için farklı ölçüm esasları seçilebilir (Kavramsal Çerçeve, par.6.2).

2.1. Vergi Usul Kanunu Değerleme Ölçüleri

VUK’un 261.maddesine göre “değerleme, iktisadi kıymetin nevi ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılır:

- Maliyet bedeli
- Borsa rayici
- Tasarruf değeri
- Mukayyet değer
- İtibari değer
- Vergi değeri
- Rayiç bedel
- Emsal bedeli ve ücreti.”

Maliyet Bedeli:

VUK madde 262’ ye göre; “maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin arttırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder.”

Borsa Rayici:

VUK’un 263.maddesine göre “borsa rayici, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerin ortalama değerlerini ifade eder.”

“Borsa rayicine göre aşağıda yer alan iktisadi kıymetler değerlemeye tabi tutulacaktır;

- Yabancı paralar, yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar, (VUK m. 280)
- Hisse senetleri ile fon portföyünün en az %51’i Türkiye’ de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri dışında kalan her türlü menkul kıymetler, (VUK m. 279)
- Yabancı parayla ödenen ücretler, (GVK m. 67)
- Yabancı parayla ödenen serbest meslek kazançları, (GVK m. 67)
- Yabancı parayla yapılan gayrimenkul sermaye iratları, (GVK m. 72)
- Menkul sermaye iratları, yabancı parası ile tahsil edildiği veya yabancı parası olarak kayıtlara intikal ettirildiği veya bu iratlara yabancı parası olarak tasarruf edildiği takdirde, (GVK m. 79)
- VUK’un ilgili maddesine göre özel haller de borsa rayici ile değerlendirilir. Özel haller, VUK’un değerlendirme bölümünde yazılı olmayan veya yazılı olup da kendi ölçüleri ile değerlendirme imkanı olmayan iktisadi kıymetlerin değerlendirilmesinde mümkün kılınmıştır” (VUK m. 289).

Tasarruf Değeri:

VUK’un 264.maddesine göre “tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değerdir.”

Tasarruf değerle değerlendirilen iktisadi kıymetler şöyledir; “Senetli alacaklar (VUK md.281), senetli borçlar (VUK md.285), değersiz alacaklar (VUK md. 322) ve şüpheli alacaklar (VUK md.323).”

Mukayyet Değer:

VUK'un 265.maddesine göre "mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir."

Mukayyet değerle değerlenen iktisadi kıymetler Őyledir; "Senetsiz alacaklar (VUK md.281), senetsiz borçlar (VUK md.285), gelecek yıllara ait giderler (VUK md.283), gelecek yıllara ait gelirler (VUK md.287) ve karŐılıklar (VUK md.288)."

İtibari (Nominal) Değer:

"VUK'un 266.maddesine göre itibari değer, her nevi senetlerle esham (hisse senedi) ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerlerdir."

İtibari değerle değerlenen iktisadi kıymetler Őyledir; "Kasa mevcudu (TL) (VUK md.284) ve çıkarılmış tahviller (VUK md.286)."

Rayiç Bedel:

VUK'un 263'üncü maddesine göre "rayiç bedel, bir iktisadi kıymetin değerleme günündeki normal alım satım değeridir."

Vergi Değeri:

VUK'un 268'inci maddesine göre "bina ve arazinin Emlak Vergisi Kanunu'nun 29' uncu maddesine göre tespit edilen değer, vergi değeridir."

Emsal Bedeli ve Emsal creti:

VUK'un 267.maddesine göre "emsal bedeli, gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen veyahut tespiti doğru olarak belirlenemeyen bir malın, değerleme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir." Emsal bedeli, aşağıdaki esaslara göre belirlenir:

Birinci sıra: (Ortalama fiyat esası)

"Aynı cinsteki mallardan sıra ile değerlemenin yapılacağı ayda veya bir evvelki veya bir daha evvelki aylarda satış yapılmıŐsa, bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan ortalama satış fiyatı ile emsal bedeli hesaplanır. Ortalama fiyat esasını uygulayabilmek için, aylık satış miktarının, emsal bedeli tayin olunacak her bir malın miktarına nazaran %25' ten az olmaması gerekir."

İkinci sıra: (Maliyet bedeli esası)

"Emsal bedeli belirlenecek malın, maliyet bedeli biliniyor veya çıkarılması olanaklıysa, emsal bedelini belirlemek için mükellef bu maliyet bedeline, toptan satışlar için %5, perakende satışlar için %10 ilave etmelidir."

nc sıra: (Takdir esası)

"Yukarıda yer alan her iki esasa göre belli edilemeyen emsal bedelleri ilgililerin müracaatı ile takdir komisyonunca takdir yolu ile belli edilir. Takdirler, maliyet bedeli ve piyasa kıymetleri araŐtırılmak ve kullanılmış eŐya için ayrıca yıpranma dereceleri dikkate alınarak yapılır. Takdir edilen bedellere mükelleflerin vergi mahkemesinde dava açma hakkı saklıdır. Fakat, dava açılırsa verginin tahakkuk ve tahsilini etkilemez."

"Mükellef tarafından bizzat hesaplanan emsal bedellerine ait kayıt ve cetveller ispat edici kağıtlar oldukları için muhafaza edilir. Bu esaslarla mukayyet olmaksızın kaza mercilerinin re'sen biçtikleri değerler ile zirai kazanç ölçülerini tespit eden kararnamelerde yer alan unsurlar emsal bedeli yerine geçer. cretle yapılan imalatta ücretin gerçek miktarının bilinmemesi veya

doğru bir şekilde belirlenememesi durumunda tespit edilecek emsal ücret de aynı esaslara göre tayin olunur.”

2.2. Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Değerleme Ölçüleri

Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve bölüm 6’da ölçüm esaslarına yer verilmiş. Ölçüm esasları; tarihi maliyet ve cari değer olarak sınıflandırılmış. Cari değer de gerçeğe uygun değer, kullanım değeri ve ifa değeri ve cari maliyet olarak ayrılmaktadır.

Tarihi Maliyet:

Kavramsal Çerçeve paragraf 6.5’te tarihi maliyet şöyle açıklanmıştır: “Bir varlık edinildiğinde veya oluşturulduğunda söz konusu varlığın tarihi maliyeti, varlığın edinilmesi veya oluşturulması sırasında katlanılan maliyetlerin değeridir. Bu değer varlığı edinmek ve oluşturmak için ödenen bedel artı işlem maliyetlerinden oluşur. Bir yükümlülüğe katlanıldığında veya bir yükümlülük devralındığında, o yükümlülüğün tarihi maliyeti, yükümlülüğe katlanmak veya onu üstlenmek için alınan bedelin değeri eksi işlem maliyetleridir.”

Piyasa koşullarında yapılmadığı için maliyeti tanımlanamayan veya ihtiyaca uygun bilgi sağlayamayan varlık ve yükümlülükler olabilir. Bu tür durumlarda, varlık ve yükümlülüklerin cari değeri, finansal tablolara alınırken ilk olarak tahmini maliyet şeklinde belirlenir. Tarihi maliyetin sonraki ölçümlerinde belirlenen bu tahmini maliyet, başlangıç noktası olarak alınır (Kavramsal Çerçeve, par.6.6).

Cari Değer:

Kavramsal Çerçeve paragraf 6.10’da cari değer şöyle açıklanmıştır: “Cari değer ölçümleri, ölçüm tarihindeki koşulları yansıtacak şekilde güncellenmiş bilgileri kullanarak varlıklar, yükümlülükler ve ilgili gelir ve giderler hakkında parasal bilgi sağlar. Güncelleme nedeniyle varlık ve yükümlülüklerin cari değerleri, bir önceki ölçüm tarihinden bu yana nakit akış tahminlerinde ve söz konusu cari değerlerde yansıtılan diğer faktörlerde meydana gelen değişiklikleri yansıtır. Tarihi maliyetten farklı olarak bir varlık veya yükümlülüğün cari değeri, kısmen de olsa varlık veya yükümlülüğü doğuran işlem veya diğer olayın fiyatından elde edilmez.” Cari değer ölçüm esasları; gerçeğe uygun değer, varlıklar için kullanım değeri ve yükümlülükler için ifa değeri ve cari maliyet olmak üzere üçe ayrılmıştır.

a. Gerçeğe Uygun Değer

Kavramsal Çerçeve paragraf 6.12’de gerçeğe uygun değer şöyle açıklanmıştır: “Gerçeğe uygun değer, piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde olağan bir işlemde, bir varlığın satışından elde edilecek veya bir yükümlülüğün devrinde ödenecek fiyattır.”

Gerçeğe uygun değer, piyasa katılımcılarının bakış açısı ile ölçülür. Varlık veya yükümlülükler, ilgili piyasa katılımcılarının ekonomik çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri durumunda bu varlık ve yükümlülüklerin fiyatlandırılması yapılırken başvurulacak varsayımlarla aynı varsayımlar kullanılır (Kavramsal Çerçeve, par.6.13).

Gerçeğe uygun değer, bazı durumlarda nakit akışına dayalı ölçüm teknikleri gibi teknikler kullanılarak da dolaylı yoldan belirlenebilir. Gerçeğe uygun değer belirlenirken aşağıda yer alan bütün faktörleri yansıtması gerekmektedir (Kavramsal Çerçeve, par.6.13):

- Gelecekteki nakit akışlarına ilişkin tahminler,

- Ölçülmekte olan varlık veya yükümlülüğe ilişkin gelecekteki nakit akışlarının tahmini tutarında, nakit akışlarının yapısında var olan belirsizlikten kaynaklanan muhtemel değişimler.
 - Paranın zaman değeri,
 - Nakit akışlarının yapısında var olan belirsizliğe katlanmanın fiyatı,
 - Piyasa katılımcılarının söz konusu şartlarda dikkate alacağı diğer faktörler (likidite gibi).
- b. Kullanım Değeri ve İfa Değeri

Kavramsal Çerçeve paragraf 6.17’de Kullanım ve ifa değeri şöyle açıklanmıştır: “Kullanım değeri, işletmenin bir varlığın kullanımından ve nihai olarak elden çıkarılmasından elde etmeyi beklediği nakit akışlarının ya da diğer ekonomik faydaların bugünkü değeridir. İfa değeri, işletmenin bir yükümlülüğü yerine getirdiğinde devretmek zorunda olmayı beklediği nakit ya da diğer ekonomik kaynakların bugünkü değeridir. Bu nakit ve diğer ekonomik kaynak tutarları sadece yükümlülüğün karşı tarafına devredilecek tutarları değil, aynı zamanda işletmenin yükümlülüğü ifa etmesine imkân vermeleri için diğer taraflara devretmek zorunda olmayı beklediği tutarları da içerir.”

Bu iki değer, bir varlık edinilirken ya da bir yükümlülük devralınırken katlanılan işlem maliyetlerini içermez. Çünkü değerler gelecekteki nakit akışlarına dayalıdır. Kullanım ve ifa değeri, işletmeye özgü varsayımları yansıtmaktadır. Gerçeğe uygun değer de olduğu gibi bazı durumlarda nakit akışına dayalı ölçüm teknikleri kullanılarak da kullanım değeri ve ifa değeri belirlenebilir (Kavramsal Çerçeve, par.6.18-19-20).

c. Cari Maliyet

Kavramsal Çerçeve paragraf 6.21’de cari maliyet şöyle açıklanmıştır: “Bir varlığın cari maliyeti, söz konusu varlığa eşdeğer bir varlığın ölçüm tarihindeki maliyetidir. Cari maliyet, ölçüm tarihinde söz konusu varlık için ödenecek bedel artı o tarihte katlanılabilecek işlem maliyetlerinden oluşur. Bir yükümlülüğün cari maliyeti, ölçüm tarihinde söz konusu yükümlülüğe denk bir yükümlülük için alınabilecek olan bedel eksi o tarihte yüklenilebilecek işlem maliyetlerinden oluşur. Cari maliyet, tarihi maliyet gibi, bir giriş değeridir. İşletmenin varlığı edinebileceği veya yükümlülüğe katlanabileceği piyasadaki fiyatları yansıtır. Bu nedenle, çıkış değerleri olarak ele alınan gerçeğe uygun değer, kullanım değeri ve ifa değerinden farklıdır. Bununla birlikte tarihi maliyetten farklı olarak cari maliyet, ölçüm tarihindeki koşulları yansıtır.”

3. LİTERATÜR TARAMASI

Literatür incelenmiş ve TMS/TFRS’nin finansal oranlar üzerindeki etkileri ve Covid-19 pandemisi ile ilgili bu araştırma kapsamında değerlendirilebilecek çalışmalara ulaşılmıştır. Aşağıda Tablo 1’de literatürde yer alan çalışmalar özetlenmiştir.

Tablo 1. Literatür Taraması

Yazarlar/ Çalışma Yılı	Örnekleme ve Çalışmanın Veri Seti	Yöntem	Çalışma Sonuçları
Ertaş ve Yetim (2022)	Çalışmada BİST’te işlem gören gıda ve içecek sektöründeki 20 işletmenin pandemi öncesi ve sonrası	Topsis Yöntemi	Araştırma sonucunda 2020 4.çeyrek ve 3.çeyrek dönemlerinde işletmelerin finansal

	dönemde finansal performanslarını incelemek için 16 finansal oran kullanılmıştır.		performanslarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
Kehribar vd. (2021)	Çalışmada Borsa İstanbul Gıda, İçecek endeksinde bulunan işletmelerin pandemi dönemindeki finansal performansları incelenmiştir.	Entropi ve MAIRCA Yöntemleri	Nakit oranın Entropi yöntemine göre en önemli kriter, aktif karlılık oranının ise en az önemli kriter olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Demir (2020)	Çalışmada BİST 100 şirketlerinin Covid-19'un etkileri oran yöntemi ile analiz edilmiştir.	Oran Analizi Yöntemi	Çalışmada likidite oranlarının enerji, imalat, toptan ve perakende sektörlerinde iyileştiği, diğer sektörlerde bozulduğu görülmektedir. Toptan ve perakende sektörü hariç diğer sektörlerin tamamında varlık kullanım oranları bozulmuştur. Dönem karı, enerji, teknoloji, toptan ve perakende sektörleri hariç diğer sektörlerde düşmüştür. Kriz dönemlerinde ticari borç ödeme süreleri ve alacak tahsil süreleri, teknoloji dışında diğer tüm sektörlerde uzatılmıştır.
Levent (2020)	Çalışmada Covid-19 salgınının BİST gıda ve içecek endeksindeki şirketlerin hisse senedi getiri ve volatilitesine etkilerini araştırmak için karşılaştırmalı ve trend analiz uygulanmıştır.	Karşılaştırmalı Analiz ve Trend Analizi	Salgın sonrası gıda sektöründeki şirketlerin hisse senetlerinde oluşan portföylerin referans endekslerinden daha fazla getiri performansı sağladığı, daha yüksek volatilitate sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Kılıç (2020)	Çalışmada koronavirüsün etkilerini incelemek üzere Borsa İstanbul sektör getirileri olay etüdü yöntemiyle incelenmiştir.	Olay Etüdü Yöntemi	Pek çok sektörde negatif anormal getiriler gerçekleşmiştir. Turizm ve tekstil sektörü en yüksek negatif getiriye sahip iken ticaret sektörü ise pozitif getiriye sahiptir.
Kaya ve Utku (2019)	Türkiye ve Almanya'daki sanayi işletmelerinin 2005 öncesi ve sonrasında iki farklı dönem oluşturulmuş; 3 yıllık ve 10 yıllık dönemler ve 12 farklı finansal oranlar çalışmada kullanılmıştır.	T testi analiz	Türkiye'de uzun dönemde UFRS'ye geçişle finansal oranlar üzerinde anlamlı farklılıklar gerçekleşmiştir. Almanya'da ise birkaç finansal oran dışında anlamlı bir farklılık yaşanmamıştır.

Alkan (2019)	Çalışmada bir ticaret işletmesinin TDHP'na göre hazırlanan temel finansal tabloları ve TMS/IFRS'ye uygun hale getirilmiş IFRS Finansal Durum ve Faaliyet Sonuçları Tablosu kullanılarak 15 oran hesaplanmıştır.	Oran Analizi Yöntemi	Stoklarda vade farkının ayrıştırılması, standartlara göre finansman gideri olarak yazılması ve stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılması, reeskont işlemlerinin kapsamının genişletilmesi gibi işlemlerden dolayı analiz sonuçlarının farklılaşmasına neden olmuştur.
Gör vd. (2016)	Çalışma 2000-2004 yılı olarak UFRS öncesi ve 2005-2009 olarak da UFRS sonrası dönemleri kapsamaktadır. Bu dönemlerde BİST'te işlem gören 85 işletmenin finansal oranları kullanılmıştır.	Kolmogorov-Smirnov / Shapiro-Wilk Normallik ve Wilcoxon İşaret Testi	UFRS öncesi ve sonrası hesaplanmış finansal oranlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıklar tespit edilen oranlar; "Alacak Devir Hızı, Asit-Test Oranı, Stok Bağımlılık Oranı, Dönen Varlık Devir Hızı, Duran Varlık Devir Hızı, Aktif Karlılık Oranı, Kaldıraç Oranı, Nakit Oranı, Cari oranları"dır. Stok Devir Hızı, Özsermaye Karlılık Oranı ve Borçlanma oranlarında ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
Yenidoğan ve Aydemir (2015)	Bazı standartlara göre örnekler oluşturulmuştur.	Örnek olay analizi	Araştırma sonucunda oranlarda bir değişim gözlemlenmiştir. Fakat bir standart bir oranı artırırken, başka bir standart o oranı azaltmıştır.
Cengiz (2014)	Halka açık 84 şirketin UFRS öncesi ve sonrası olmak üzere 6 yıllık verileri ile 15 finansal oran çalışmada kullanılmıştır.	T testi analizi	Çalışma sonucunda "özsermaye karlılığı, aktif karlılığı, toplam varlıklar/özsermaye, toplam borç/özsermaye, toplam borç/varlıklar" oranlarında azalma yönünde önemli farklılıklar bulunmuştur.
Dimitrios vd. (2013)	Çalışmada Atina Borsasında uzun yıllardır işlem gören ve yakın zamanda kayıt olan işletmeler olmak üzere iki grup oluşturulmuştur.	Jarque-Bera testi ve Linear regresyon analizi	Araştırma sonucunda iki grup işletmenin oranlarında, IFRS'ye geçişle birlikte önemli bir değişiklik gözlemlenmiştir.
Atmaca ve Çelenk (2011)	Türkiye'nin ilk 500 kuruluşu olarak seçilen işletmelere UMS/IFRS'nin finansal	Anket, t testi analizi,	Çalışma kapsamında incelenen işletmelerin finansal analizlerinin kalitesi UMS/IFRS ile artmıştır.

	analiz uygulamalarının kalitesini etkileyip etkilemediğini araştırmak için anket uygulanmıştır.	regresyon analizi	
Stent vd. (2010)	2005-2008 yılları arasında Yeni Zelanda’da 56 işletmenin finansal tablo kalemleri ve finansal oranları üzerinde IFRS’nin etkileri incelenmiştir.	Wilcoxon testi	Çalışma kapsamındaki UFRS’den etkilenen işletmelerin oranı, %87’dir. Finansal tablolarda borçlar ve özkaynaklar en çok etkilenen hesaplardır. “Özkaynak karlılık oranı, varlıkların karlılığı, kaldıraç ve satış gelirleri” oranlarının medyanlarında UFRS’nin uygulanması ile artış olmuştur. “Aktif devir hızı oranının” medyanı ise azalmıştır.
Ataman ve Özden (2009)	Çalışmada tekdüzen hesap planına göre oluşturulmuş finansal tablolar UFRS’ye dönüştürülmüştür. Bu finansal tabloların rasyo analizleri hesaplanmış ve farklılıkları incelenmiştir.	Örnek olay analizi	Elde edilen bulgulara göre; oranlarda değişimler olmuştur. Fakat değişimler aynı yönde gerçekleşmemiştir. Standartlarla birlikte karlılık oranları azalmış, faaliyet oranları ise artmıştır.

Literatürde yer alan ve ulaşılabilen ilgili çalışmalarda standartların finansal oranlar üzerinde bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan yaşanan pandemi döneminin özellikle gıda ve içecek sektörü olmak üzere çoğu sektörün finansal performanslarında etkileri olduğu literatürde yapılan çalışmaların sonuçlarında yer almaktadır. Çalışmalarda, genelde bir örnek olay, t testi ve regresyon analizi ve buna benzer yöntemler kullanılmıştır. Literatürde TMS/TFRS’nin finansal oranlar üzerindeki etkisinin olup olmadığına grafik yardımı ile incelenmesine ulaşılamamıştır. “Küresel Salgın Sürecinde İşletmelerin Karlılığı Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma” adlı bu çalışma ile pandemi öncesi ve sonrası dönemler seçilerek hem TMS/TFRS’nin karlılık oranları üzerindeki etkisini hem de bu özel dönemdeki etkinin grafikler yardımı ile incelenmesi amaçlanmıştır.

4. VERİ SETİ VE YÖNTEM

Araştırmanın kapsamını, KAP’ta finansal tablolarına ulaşılan Gıda Sanayi sektöründeki 2 işletme oluşturmaktadır. Bu iki işletmenin (Çalışmada işletmelere X ve Y isimleri verilmiştir.) 2019 ve 2020 yılına ait VUK ve TMS/TFRS’ye göre hazırlanmış bilanço ve gelir tablosu çalışmada kullanılan verilerdir. Çalışmada kullanılan veriler, ikincil veri sınıfına girmektedir.

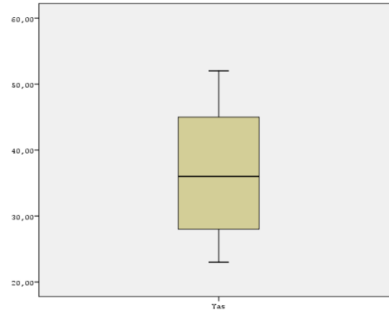
Literatürde finansal analiz kapsamında hesaplanan pek çok oran yer almaktadır. Bu çalışmada COVID-19 pandemisinin ve TMS/TFRS’lerin uygulanmasının gıda ve içecek sektöründeki işletmelerin karlılık oranlarını nasıl etkilediği araştırıldığından çalışmada kullanılan karlılık oranları Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Karlılık Oranları

KARLILIK ORANLARI
BRÜT KAR MARJİ
FAALİYET KARI/NET SATIŞLAR
DÖNEM KARI/NET SATIŞLAR
SATIŞ KARLILIĞI

Microsoft Office Excel programı aracılığıyla iki işletmenin hem VUK'a hem de TMS/TFRS'ye göre belirlenen oranları hesaplanmıştır. Hesaplanan oranlar SPSS programı kutu grafiği (boxplot) diyagramında TMS/TFRS ve VUK'a göre tek tek grafikleri çıkartılarak karşılaştırılmıştır.

Kutu grafiği, bir değişkenin sıklık dağılımını görmek için kullanılır. Kutu grafiğinin şeklinden, merkezi eğilimi ve değişkenlik düzeyini belirlemek mümkündür. Aşağıda bir kutu grafiği örneği yer almaktadır. Kutunun üst kısmı Q3'ü (%75'lik değer), alt kısmı ise Q1'i (%25'lik değer) olarak adlandırılır. Değerler, şeklin sol eksenini üzerindeki ölçüğe karşılık gelmektedir. Kutunun kendisi, çeyrekler arası aralığı göstermektedir. %50'lik değerle, kutunun içinde bir çizgi yer almaktadır. Kutunun yukarısına uzanan çizgi üst sınırdır ve sınırın sonunda azami puan işaretlenmiştir. Asgari değerde kutunun aşağısına uzanan alt sınırdır ve sınırın sonunda azami puan işaretlenmiştir (Eymen, 2007:49-51).

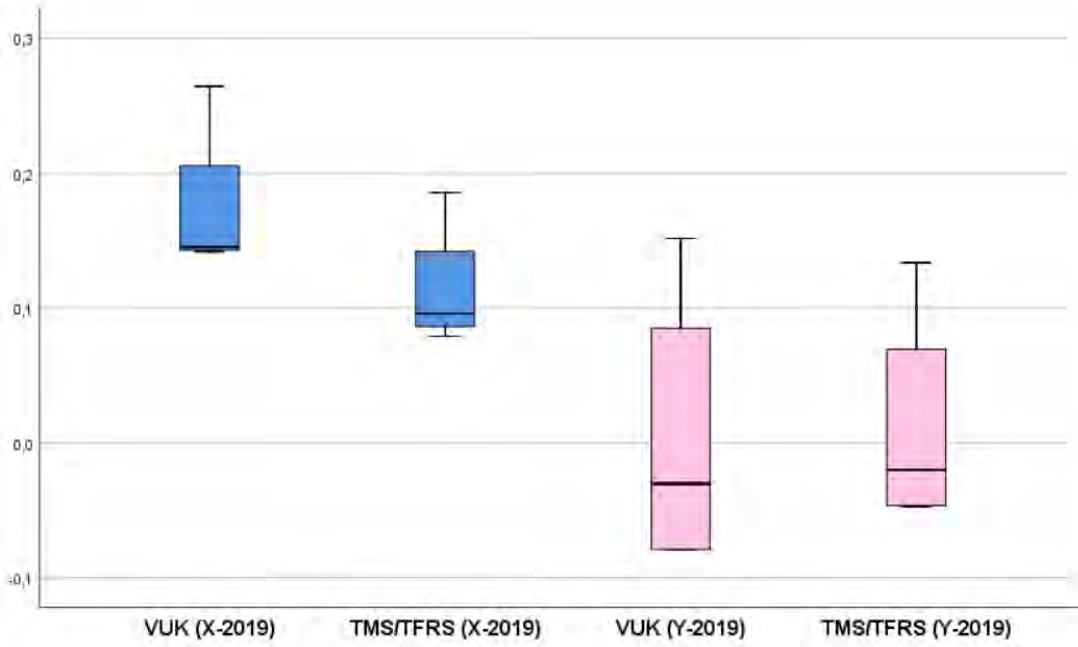
5. BULGULAR

Bu çalışmada, X ve Y olarak adlandırılan iki işletmenin karlılık oranlarıyla ilgili hesaplamaları ve kutu grafikleri aşağıda açıklanmıştır.

Karlılık oranlarının 2019 yılı hesaplamaları Tablo 3'deki, kutu grafiği ise Şekil 1'deki gibidir. Hesaplamalar incelendiğinde TMS/TFRS ile birlikte her iki işletmenin oranlarında artış/azalış görülmektedir. Kutu grafikleri incelendiğinde, özellikle X işletmesinde TMS/TFRS'nin etkileri daha net görülebilmektedir. X işletmesinin 2019 yılı VUK ve TMS/TFRS grafiklerinin medyan çizgileri ortalamanın altında olduğundan sağa eğik bir dağılım olmuştur. Medyan çizgileri birbirinden çok uzaktır. Ayrıca kutuların alt ve üst sınırları da birbirinden uzaktır. Bunun anlamı, TMS/TFRS sonuçlarının VUK'a göre farklı olduğudur. Y işletmesinde ise durum tam tersidir. Medyan çizgileri ortalamanın altında ve sağa eğik olmasına rağmen çizgiler birbirine yakındır. Ayrıca kutuların alt ve üst sınırları da özellikle üst sınır birbirine yakındır ve bu da TMS/TFRS sonuçlarının VUK'a benzer olduğunu göstermektedir. Tablo 4'deki her bir karlılık oranının ayrı ayrı kutu grafikleri yer almaktadır. Her oranın kutu grafiğine bakmak da önemli olacaktır.

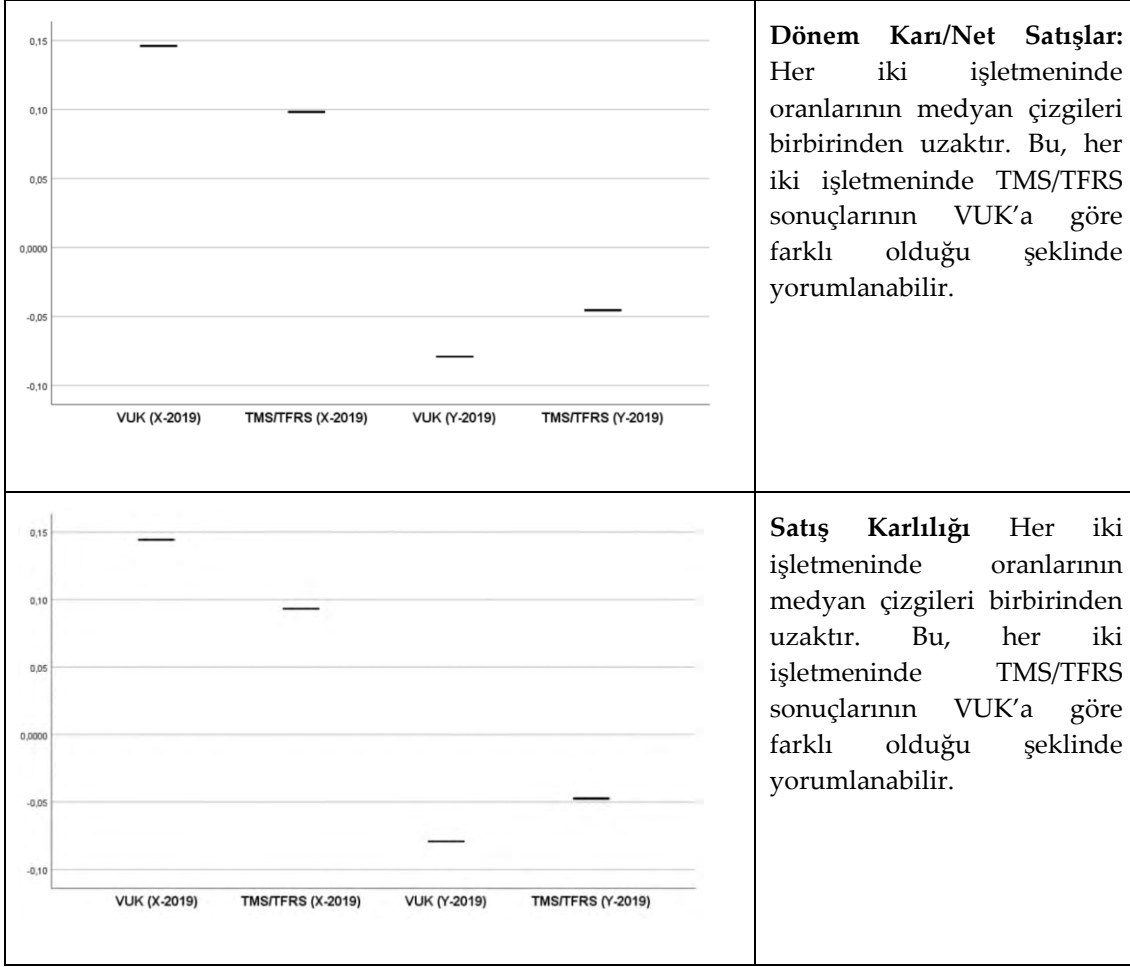
Tablo 3. X ve Y İşletmesinin 2019 Yılı Karlılık Oranları

2019	X İŞLETMESİ		Y İŞLETMESİ	
	VUK	TMS/TFRS	VUK	TMS/TFRS
BRÜT KAR MARJİ	0,2643	0,1855	0,1515	0,1336
FAALİYET KARI/NET SATIŞLAR	0,1416	0,0790	0,0184	0,0052
DÖNEM KARI/NET SATIŞLAR	0,1461	0,0982	-0,0790	-0,0455
SATIŞ KARLILIĞI	0,1444	0,0932	-0,0790	-0,0473

Şekil 1. X ve Y İşletmesinin 2019 Yılı Karlılık Oranları Kutu Grafiği

Tablo 4. Her Bir Karlılık Oranının Kutu Grafiği ve Açıklamaları

<p>Box plot for Brüt Kar Marjı. The y-axis represents the ratio, ranging from 0.15 to 0.25. The x-axis categories are VUK (X-2019), TMS/IFRS (X-2019), VUK (Y-2019), and TMS/IFRS (Y-2019). The median lines are approximately at 0.26, 0.18, 0.15, and 0.13 respectively.</p>	<p>Brüt Kar Marjı: X işletmesinin brüt kâr marjı kutu grafiklerinin medyan çizgileri birbirinden uzaktır. Yani TMS/IFRS sonuçlarının VUK'a göre farklı olabilir. Y işletmesinde ise medyan çizgileri X işletmesine göre birbirine biraz daha yakındır. TMS/IFRS sonuçlarının VUK'a benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir.</p>
<p>Box plot for Faaliyet Karı/Net Satışlar. The y-axis represents the ratio, ranging from 0.00 to 0.14. The x-axis categories are VUK (X-2019), TMS/IFRS (X-2019), VUK (Y-2019), and TMS/IFRS (Y-2019). The median lines are approximately at 0.14, 0.08, 0.02, and 0.01 respectively.</p>	<p>Faaliyet Karı/Net Satışlar: X işletmesinin medyan çizgileri birbirinden uzaktır. Yani TMS/IFRS sonuçlarının VUK'a göre farklı olabilir. Y işletmesinde ise medyan çizgileri X işletmesine göre birbirine biraz daha yakındır. TMS/IFRS sonuçlarının VUK'a benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir.</p>

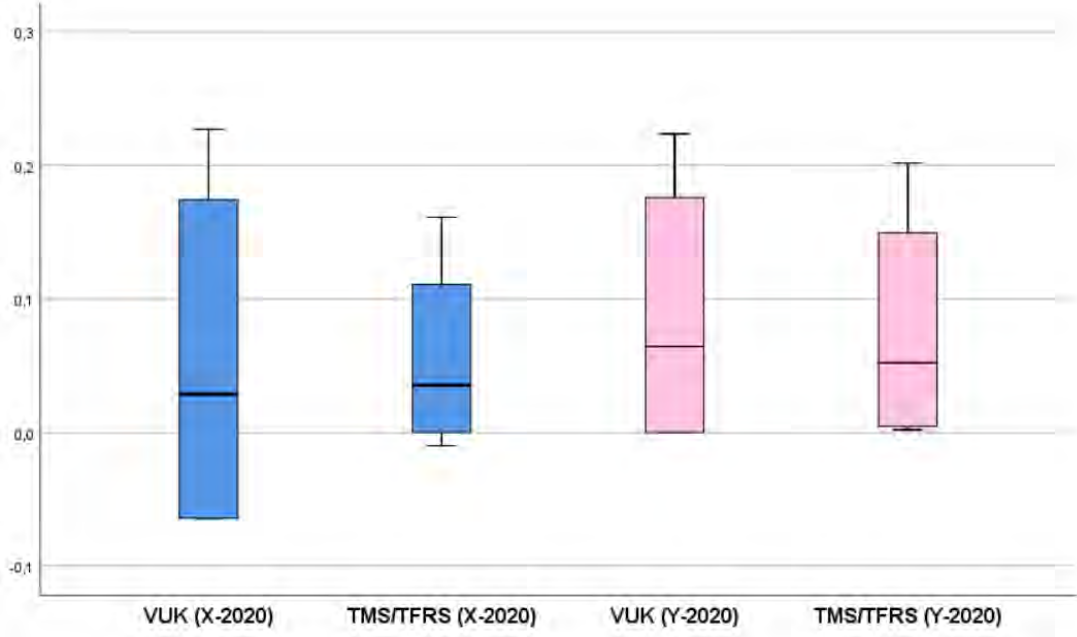

Karlılık oranlarının 2020 yılı hesaplamaları Tablo 5'deki, kutu grafiği ise Şekil 2'deki gibidir. Hesaplamalar incelendiğinde TMS/TFRS ile birlikte her iki işletmenin oranlarında artış/azalış görülmektedir. Kutu grafikleri incelendiğinde, X işletmesinin 2020 yılı VUK ve TMS/TFRS grafiklerinin medyan çizgileri ortalamanın altında olduğundan sağa eğik bir dağılım olmuştur. Medyan çizgileri birbirine yakındır. Fakat kutuların alt ve üst sınırları birbirinden uzaktır. VUK (X-2020) kutusunun uzunluğu, kartillerarası genişliğin çok olduğunu göstermektedir. Bu da oranların sonuçlarının birbirine yakın değerler olduğu sonucunu vermektedir. TMS/TFRS (X-2020) kutu grafiğinin uzunluğu ise daha kısadır. Bunun anlamı da oranların sonuçlarının birbirine yakın değerler olduğudur. Y işletmesinde ise medyan çizgileri ortalamanın altında ve sağa eğik olmasına rağmen medyan çizgilerinin birbirine yakın olması TMS/TFRS sonuçlarının VUK'a benzer olduğunu göstermektedir. 2020 yılı içinde Tablo 6'daki gibi her bir karlılık oranının ayrı ayrı kutu grafiklerine bakmak da önemli olacaktır.

Tablo 5. X ve Y İşletmesinin 2020 Yılı Karlılık Oranları

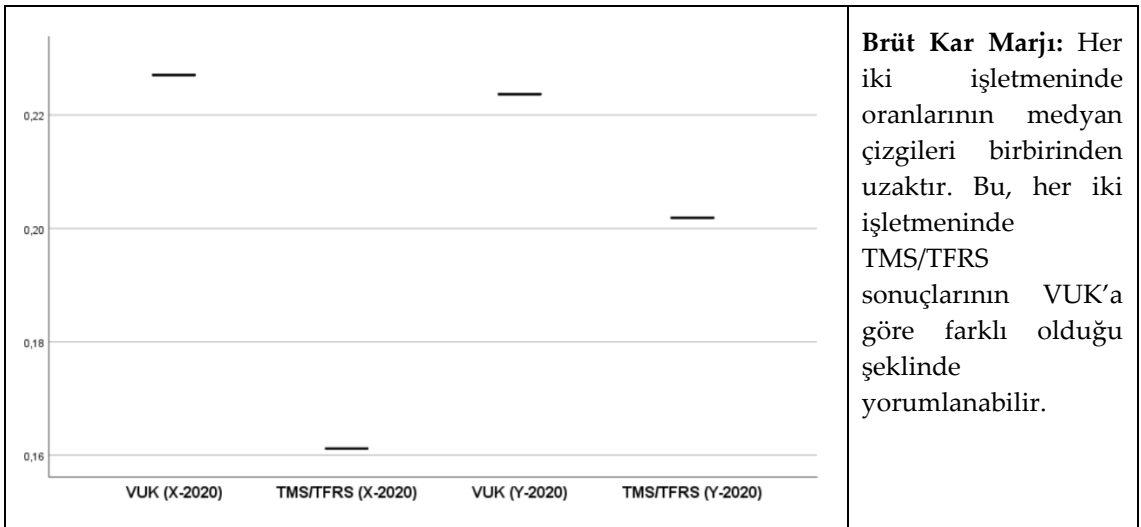
2020	X İŞLETMESİ		Y İŞLETMESİ	
	VUK	TMS/TFRS	VUK	TMS/TFRS
BRÜT KAR MARJİ	0,2271	0,1612	0,2237	0,2019

FAALİYET KARI/NET SATIŞLAR	0,1217	0,0606	0,1286	0,0971
DÖNEM KARI/NET SATIŞLAR	-0,0643	0,0102	0,0002	0,0074
SATIŞ KARLILIĞI	-0,0643	-0,0100	0,0002	0,0020

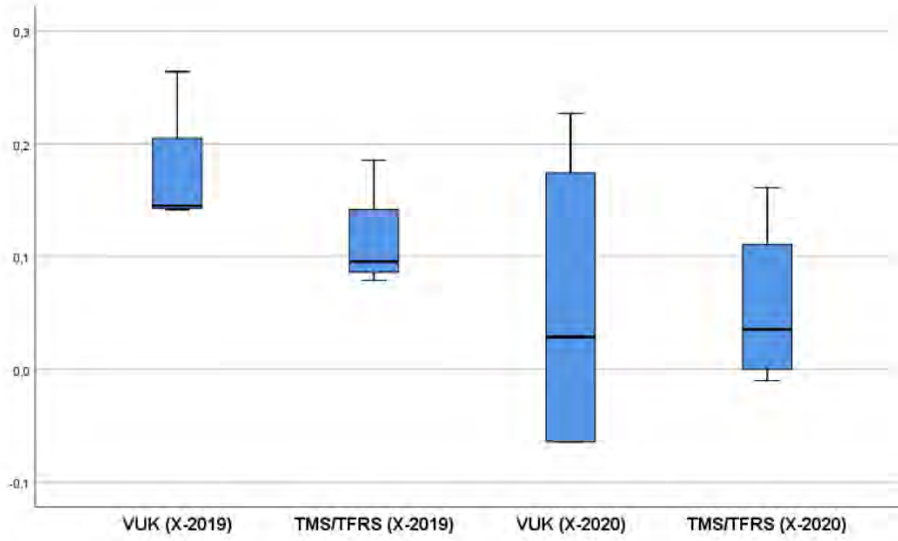
Şekil 2. X ve Y İşletmesinin 2020 Yılı Karlılık Oranları Kutu Grafiği

Tablo 6. Her Bir Karlılık Oranının Kutu Grafiği ve Açıklamaları

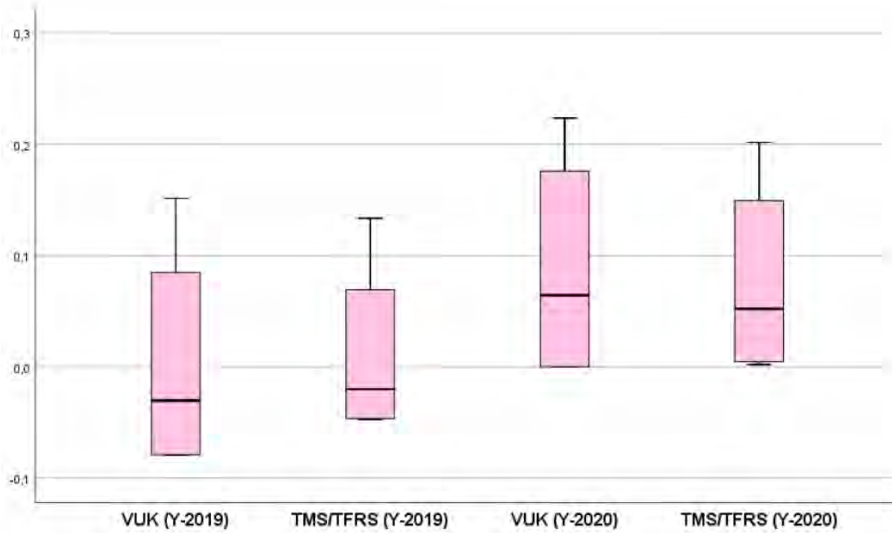
	<p>Faaliyet Karı/Net Satışlar: Her iki işletmesinde oranlarının medyan çizgileri birbirinden uzaktır. Bu, her iki işletmesinde TMS/TFRS sonuçlarının VUK'a göre farklı olduğu şeklinde yorumlanabilir.</p>
	<p>Dönem Karı/Net Satışlar X işletmesinde medyan çizgileri birbirinden çok uzak iken, Y işletmesinde durum tam tersidir. X işletmesinde TMS/TFRS sonuçları VUK'a göre farklı olabilirken Y işletmesinde değildir.</p>
	<p>Satış Karlılığı: X işletmesinde medyan çizgileri birbirinden çok uzak iken, Y işletmesinde durum tam tersidir. X işletmesinde TMS/TFRS sonuçları VUK'a göre farklı olabilirken Y işletmesinde değildir.</p>

X işletmesinin 2019 ve 2020 yıllarının karşılaştırması Şekil 3'deki gibidir. VUK 2019 ve 2020 kutu grafikleri birbirinden çok farklıdır. 2020 yılı kutusunun uzunluğu kartillerarası genişliğin çok olduğunu göstermektedir. Bu da oranların sonuçlarının birbirine uzak değerler olduğu şeklinde yorumlanabilir. Medyan çizgileri de birbirinden uzaktır. 2020 yılının COVID-19 pandemisi için önemi bu işletmede görülebilmektedir. Bu etki TMS/TFRS kutu grafiklerinde ise VUK'a kıyasla daha az görülmektedir.

Şekil 3. X İşletmesinin 2019-2020 Yılı Karlılık Oranları Kutu Grafiği

Y işletmesinin 2019 ve 2020 yıllarının karşılaştırması ise Şekil 4'deki gibidir. VUK 2019 ve 2020 kutu grafikleri incelendiğinde her iki yılın kutu uzunluğu kartillerarası genişliğin fazla olduğunu göstermektedir. Bu da oranların sonuçlarının birbirine uzak değerler olduğu şeklinde yorumlanabilir. Medyan çizgileri de birbirinden uzaktır. TMS/TFRS kutu grafikleri de VUK'a benzerdir. Y işletmesinde 2020 yılı COVID-19 pandemisi etkisi, X işletmesinde olduğu gibi net bir şekilde görülememektedir. Her iki işletmenin grafiklerine bakıldığında ikisinin de kutular ve medyan çizgileri farklı yönde değişmiştir. Aynı sektörde yer alan iki işletme COVID-19 pandemi döneminde benzer yönde etkilenmediği şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 4. Y İşletmesinin 2019-2020 Yılı Karlılık Oranları Kutu Grafiği

6. SONUÇ

Çalışma kapsamında COVID-19 pandemi öncesi ve sonrası dönemde en çok etkilenildiği düşünülen gıda ve içecek sektöründeki iki işletmenin TMS/TFRS uygulamalarının karlılık oranları üzerindeki etkisi kutu grafiği yardımıyla incelenmiştir. Ayrıca pandeminin etkileri de grafikler yardımıyla açıklanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; hesaplanan 4 farklı karlılık oranının kutu grafikleri, TMS/TFRS uygulamalarının standart bir etki yarattığı görülmektedir. 2019 yılı için X işletmesinde 4 oranın da medyan çizgileri birbirinden uzaktır. Y işletmesinde ise Brüt kâr marjı ve faaliyet karı/Net satışlar oranı medyan çizgileri birbirine yakındır. Dönem karı/Net satışlar ve satış karlılığı oranlarının medyan çizgileri birbirinden uzaktır. 2020 yılında ise yine X işletmesinin bütün oranlarının medyan çizgileri birbirinden uzaktır. Y işletmesinde ise 2019 yılının aksine Dönem karı/Net satışlar ve satış karlılığı oranlarının medyan çizgileri birbirine yakındır. Brüt kâr marjı ve faaliyet karı/Net satışlar oranı medyan çizgileri birbirinden uzaktır. Sonuçlar oranlarda TMS/TFRS uygulamalarının VUK'a göre benzerlikler ve farklılıklar doğurduğunu göstermektedir.

X işletmesinin 2019 ve 2020 kutu grafiklerinde pandemi döneminin etkisi özellikle VUK grafiklerinde görülebilmektedir. Medyan çizgileri birbirinden çok uzak ve kutuların uzunluğu da birbirinden farklıdır. Bunlar, oranların sonuçlarının birbirinden uzak olduğu şeklinde yorumlanabilir. Y işletmesinde de medyan çizgileri birbirinden uzak, kutu uzunlukları X işletmesine kıyasla birbirinden çok farklı değildir.

COVID-19 pandemisinin etkisi X işletmesinde daha net görülebilmekteyken Y işletmesinde benzer bir durum görülmektedir. İki işletmenin grafiklerine bakıldığında da grafiklerin farklı yöne doğru oluştuğu görülebilmektedir. İşletmeler aynı sektörde olmasına rağmen pandemi döneminin etkileri farklı olmuştur.

TMS/TFRS uygulamalarının özellikle pandemi döneminde etkilerinin kutu grafiği yardımıyla incelenmesinin literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada gıda ve içecek sektöründeki iki işletme incelenmiştir. Pandemi döneminden etkilenildiği düşünülen diğer sektörler üzerinde ve daha çok işletme seçilerek çalışmalar yapılması ayrıca literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ağca, A., & Aktaş, R. (2007). First Time Application Of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms. *Problems and Perspectives In Management*, 99-112.
- Alkan, B. Ş. (2019). Türkiye Muhasebe ve Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi. *The Journal of Social Science*, 3(5), 61-79.
- Alkan, G. İ., & Doğan, O. (2012). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Finansal Rasyolara Kısa ve Uzun Dönemli Etkileri:İMKB' de Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87-100.
- Ataman, B., & Altuk Özden, E. (2009). Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS' ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 59- 73.
- Atmaca, M., & Çelenk, H. (2011). Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi İle Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 113-125.
- Balcı, B. R. (2012). TFRS' lerin Oran Analizine Etkileri. *Journal of Yasar University*, 4687- 4707.
- Blanchette, M., Racicot, F. E., & Sedzro, K. (2013). IFRS Adoption in Canada: An Empirical Analysis of the Impact on Financial Statements. *Certified General Accountants Association of Canada*, 1-67.
- Cengiz, H. (2014). Effects of International Financial Reporting Standards Application on Financial Ratios in Turkey. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 163-177.

- Demir, ř. (2012). *Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (VUK Değerleme Yaklaşımı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Demir, Z. (2020). Covid-19'un BİST 100'deki şirketlerin mali tabloları üzerindeki etkisinin oran yöntemi ile analizi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 408-438.
- Dimitrios, B., Nikolaos, E., Konstantinos, P., & Dimitrios, V. (2013). The Impact of IFRS on Ratios of Listed and New Listed Companies of Athens Exchange. *International Journal of Business and Social Research*, 139-157.
- Ertaş, F.C. & Yetim, A. (2022). Covid-19 Pandemisinde Gıda ve İçecek Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performansının TOPSIS Yöntemiyle İncelenmesi: BIST Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 53-74.
- Eymen E. (2007). *SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri*. İstatistik Merkezi Yayın No:1.
- Gör, Y., Cengiz, S., & Dilsiz, M. ř. (2016). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi: Bist'de Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 53-64.
- Kaya, B., & Uçan, R. (2014). Vergi Usul Kanunu İle TMS/TFRS ' ye Göre Değerleme Ölçüleri. *Vergi Raporu Dergisi* , 9-31.
- Kaya, Y., & Utku, M. (2019). UFRS'nin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi ve UFRS'ye Geçişin Firmaların Finansal Performansları Üzerindeki Etkileri.
- Kehribar, Ö., & Karademir, F., & Evci, S. (2020). İşletmelerin COVID-19 pandemisi sürecindeki finansal performanslarının Entropi ve MAIRCA yöntemi ile değerlendirilmesi: BIST gıda, içecek endeksi örneği, *BMIJ*, 9 (1), 200-214.
- Kılıç, Y. (2020). Borsa İstanbul'da COVID-19 (Koronavirüs) Etkisi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 5(1), 66-77.
- Levent, C. E. (2020). Covid-19 Salgınının gıda ve içecek sektöründeki şirketlerin hisse senedi getiri ve volatilitesine etkisi. *Turkish Studies*, 15(6), 721-737.
- Pazarskis, M., Alexandrakis, A., Notopoulos, P., & Kydros, D. (2011). IFRS Adoption Effects in Greece: Evidence from The IT Sector. *Managemant of International Business and Economics Systems 2011 Conference*, 60-71.
- Stent, W., Bradbury, M., & Hooks, J. (2010). IFRS in New Zealand: Effects on Financial Statements and Ratios. *Pacific Accounting Review*, 92-107.
- Terzi, S., Oktem, R., & Kıymetli şen, İ. (2013). Impact of Adopting International Financial Reporting Standards: Empirical Evidence from Turkey. *International Business Research*, 55-66.
- Yenigün, T., & Aydemir, O. (2015). TMS/TFRS Uygulamalarının Oran Analizine Muhtemel Etkileri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 63-80.
- KGK (2022), Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve. 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu.